

A Piarista Rend 44. Egyetemes Káptalana
Világiak a piarista iskolában

Piarista füzetek 2.

Sorozatszerkesztő

Tózsér Endre

1. **A piarista karizma ma** • *44. Egyetemes Káptalan (1997)* • Bp., 2000
2. **Világiak a piarista iskolában** • *44. Egyetemes Káptalan (1997)* • Bp., 2000
3. **A Piarista Testvériség (PIT)** • *Generálisi Kongregáció (1988)* • Bp., 2000
4. **Gyakorlati útmutató a provinciai káptalanhoz** • *Generálisi Kongregáció (1994)* • Bp., 1999
5. **A piarista szolgálat – A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában** • *Generálisi Kongregáció (1999)* • Bp., 1999
6. **Kalazancius és konstitúciója** • *Dionisio Cueva (1979)* • Bp., 1999
7. **Kalazanci Szent József – A piarista rend alapítója** • *Quirino Santoloci (1994²)* • Bp., 1999
8. **Piarista hivatásgondozási direktórium** • *Generálisi Kongregáció (1992)* • Bp., 2000
9. **A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma** • *Generálisi Kongregáció (1994)* • Bp., 2000
10. **Kalazanci Szent József lelkesége és pedagógiája – Összefoglaló tanulmány** • *Generálisi Kongregáció (1995)* • Bp., 2000

A Piarista Rend 44. Egyetemes Káptalana

VILÁGIAK
A PIARISTA ISKOLÁBAN

Kalazancius Tanulmányi Központ
Budapest, 2000

A fordítás alapjául szolgáló mű:
XLIV Capítulo General,
El laicado en las Escuelas Pías,
in *Carisma y ministerio: una historia que recordar, una historia que construir*, II,
(Cuadernos 21) Madrid, Publicaciones ICCE, 1997, 47–89. old.

Fordította
TÓZSÉR ENDRE SCH. P.

MEGJELENT A PIARISTA REND
MAGYARORSZÁGI TARTOMÁNYFŐNÖKÉNEK
102/2000. SZÁMÚ ENGEDÉLYÉVEL.

© Publicaciones ICCE, 1997
Hungarian translation © Tózsér Endre, 1998

A DOKUMENTUM BEMUTATÁSA

Bemutatjuk a *Világiak a piarista iskolában* című dokumentumot, amelynek szövegét a piarista rend 44. egyetemes káptalana a szavazatok nagy többségével elfogadta. Minthogy ez az első alkalom, hogy egy egyetemes káptalan dokumentumot fogad el erről a témáról, meglehetősen részletesen mutatjuk be annak reményében, hogy ezzel is elősegítjük tanulmányozását.

A dokumentum célja

Ez a dokumentum egy megállapításra és egy kihívásra kíván válaszolni, a jellegzetesen piarista közegből kiindulva. A megállapítás az, amelyet II. János Pál pápa tesz a *Vita Consecrata* (Megszentelt élet) kezdetű szinódus utáni apostoli buzdításában, amikor azt írja: „Több intézmény is – gyakran új szituációk következtében – arra a meggyőződésre jutott, hogy karizmáját megoszthatja a világi krisztushívókkal” (54. pont). A kihívás pedig az, hogy az utóbbi időben számos világi érzett arra indítást, hogy a piarista karizmán keresztül vegyen részt az egyház küldetésében, azt a lelkeséget követve és azt a küldetést teljesítve, amelyet Kalazanci Szent József kapott. Ezek a világiak azzal kéréssel fordultak a rendhez, hogy szeretnének valódi piaristák lenni, megtartva ugyan a maguk világi állapotát. A piarista rend hosszú vizsgálódás után, s miután tanulmányozta e szöveget az 1997-es egyetemes káptalanon, úgy fogadta ezt el mint e kihívásra adott választ.

Történelmi vonatkozások

A *Világiak a piarista iskolában* című dokumentumot az egyetemes káptalan hagyta jóvá, viszont elkészítése nem ott kezdődött, hanem sokkal korábban nyúlik vissza. A dokumentum első csírája „*az egyháznak a világiakra vonatkozó, fokozatosan növekvő reflexiójában és értékelésében, valamint a piarista rend jelenkori életében és tapasztalatában*” található, azokon a különböző területeken és helyeken, ahol a rend a gyerekekért és a fiatalokért, elsősorban a szegényekért dolgozik, ily módon építve Isten országát.

A rend azzal a meggyőződéssel, hogy Jézus lelkületét, szellemiségét és Kalazancius karizmáját minden korban másképp kell megélni, elkészített egy dokumentum jellegű fogalmazványt azzal a szándékkal, hogy választ adjon számos világi kívánságára, s egybegyűjtse azokat a tapasztalatokat,

amelyek – bár eltérő módon – valamilyen kis mértékben mindenhol megvannak, ahol a rend működik.

Ezt az első fogalmazványt elküldtük minden rendtartományba, hogy szerzetesek és világiak egyaránt tanulmányozzák, s hogy összegyűjthessük azokat a javaslatokat, amelyek elolvasása és tanulmányozása során születtek. Ez a Generálisi Kongregációtól induló tájékoztatás, majd a rendtartományok részéről érkező visszajelzés több alkalommal megtörtént. Végül a Generálisi Kongregáció bemutatta a „*Világiak a piarista iskolában. Keretdokumentum a világiakról*” című dokumentumot a rend nagyobb előljáróinak tanácskozásán, amelyet 1995. október 1. és 10. között tartottak Rómában. A nagyobb előljárók tanulmányozták, változtattak rajta, s végül elfogadták.

Az egyetemes káptalan előkészítése során az egyik káptalant előkészítő bizottságnak éppen az volt a feladata, hogy tanulmányozza a világiakról szóló dokumentumot, mindenekeelőtt a legkényesebb s konfliktusra alkalmas pontokat. A bizottság elvégezte a munkát, s a szöveget bemutatta a teljes káptalan előtt. A különböző káptalani bizottságok tanulmányozták, néhány kisebb részletében átdolgozták, s a már említett időpontban a káptalan végérvényesen elfogadta.

Belső dinamika

A dokumentum négy részből áll, amelyet megelőz egy bevezetés, és egy függelék zár. A dokumentum először megjelöli a címzetteket, a dokumentum létrejöttének okait, célját, az alapkritériumokat, amelyek irányítják, s ezután következik a négy nagy rész.

Az első rész azokat a szempontokat fejt ki, amelyek megalapozzák a dokumentumot egy meghatározott egyházfelfogáson belül, amit közvetlenül a II. vatikáni zsinat tanításához lehet kapcsolni, valamint II. János Pál pápa *Christifideles laici* [Világi krisztushívők] kezdetű enciklikája alapján. Ennek a résznek a címe: *Teológiai szempontok*, mivel röviden egybe gyűjtik azokat az elemeket, amelyek azt az egyházi keretet alkotják, amelyen belül a dokumentum mozog.

A második rész, amely a *Piarista tudatosítás* címet viseli, bemutatja – inkább logikai, mint kronológiai rendben – az ezt a témát érintő meggyőződések kialakulásának útját, vagyis azt, miként ismerték fel a generális atyák a világiaknak a piarista rend karizmájában való részesítésének és

abba történő integrálásuknak szükségességét. Mindig jelen volt a veszély: vajon az, amit az egész rendért felelősséggel tartozók megértettek és elfogadtak, eljutott-e meggyőző formában lefelé mindenkihez. Vagy más szóval: az egyes konkrét helyeken azt a ritmust követték-e, amelyet a piarista rend élén állók adtak.

A harmadik rész a konkrétumok szintjére száll le. Ha a küldetés (a misszió) Jézus parancsának a lényege és központja, és ez a küldetés sokféle módon, karizmák szerint valósul meg, világosan ki kell fejteni – röviden, ahogy e dokumentum igényli –, hogyan részesedhetnek a világiak a piarista küldetésben, lelkiségben és karizmában. A dokumentum négy „modalitást, módozatot” ismertet, amelyek az Úr meghívásán alapszanak.

Végül a negyedik rész, amely nagyon rövid, tág teret kíván adni a kreativitásnak azokon a helyeken, ahol a rend különböző rendtartományaiban szóba kerül a világiak betagozódása. Aztán következik egy függelék, amely csak példaképpen néhány lehetséges formulát ajánl, melyek szerint konkrétan megvalósítható a karizmában való részesedés utolsó módozata. Ez függelék, mivel csak néhány példát említ, és nem akar túl jelentős lenni, olyan tapasztalatok szerzésére biztat, amelyeket ki kell majd értékelni, össze kell vetni ezzel a most elfogadott dokumentummal és érvényben lévő szabályzatunkkal, és amelyek nyitottak Jézus Lelke előtt, aki a piarista rendet vezeti.

Értelmezési kulcsok

Fontos megérteni a dokumentum „értelmezési kulcsait”. Ezt a nevet adjuk azoknak a legmélyebb meggyőződéseknek, amelyek a dokumentumot irányítják, megalapozzák, és amelyek a dokumentum létrejöttét magyarázzák. Nem akarnak ezek bonyolultak vagy nehezen érthetők lenni. Inkább csak olyan ekkleziológiai (egyháztani), lelkiségi és a szerzetes életre vonatkozó „modellekről” van szó, amelyeket a dokumentum átvett, s amelyek értelmezésének egyetlen lehetőségét nyújtják.

Ezek az „értelmezési kulcsok” felbukkannak több helyütt, átjárják az egész dokumentumot, s fel kell ismernünk őket. Ha nem értjük meg vagy nem fogadjuk el őket, nehezen fogunk egyetérteni a dokumentummal, annak állásfoglalásaival és döntéseivel, s legfőképp nem fogjuk vállalni azt a kockázatot, amelyet néhány, a karizmába történő integrációs „modalitás” – amely a dokumentumban megfogalmazódik – megkíván. Eze-

ket a „értelmezési kulcsokat” részletesebben ki fogjuk fejteni az 1998-as év folyamán a rend hivatalos kommentár-folyóiratában, az *Ephemerides Calasanctianae*-ben, ahol egyúttal az egész dokumentumhoz találunk majd kommentárt.

A gondolkodásmód megváltoztatása

Ha valamit megkíván a dokumentum elfogadása, az a gondolkodásmód megváltoztatása. Ez a szükséges változás mindenkit érint, mégis kiváltképpen magukat a szerzeteseket. A szerzetes korábban olyan helyet foglalt el az egyházban, amelyben biztonságban érezhette magát, amelynek uraként képzelhette el magát, s ahol úgy élt, mint a sajátjában. Az, hogy több-kevesebb személy el kezd behatolni e területre, egyrészt a „szerepek” újradefiniálására, másrészt annak pontosabb megértésére indít, hogy mi is egy-egy csoport sajátossága az egyházban. Más szóval: azt, ami korábban a szerzetesek számára egyszerre volt közös és sajátos, ma újra kell definiálni, mert a „közöst” meg kell osztani azokkal a személyekkel, akik azt egy eltérő sajátosság birtokában élik meg. Mi tehát a közös és mi a sajátos? Vagy: miért kell sajátosságunkat őrizni, amikor azt, ami közös, meg lehet élni egy másik sajátosság jegyében, amely olykor még vonzóbbnak is mutatkozhat?

Olyan probléma ez, amelyet azon idő alatt kell megoldanunk, amíg megpróbáljuk gyakorlatba átültetni e dokumentumot.

Néhány javaslat

A javaslatok ösztönösen abból a nézőpontból születnek, amellyel ki-ki látja a dolgokat. A javaslatokhoz, amelyek majd a rendtartományokból és helyi közösségekből származnak, hozzá kell tenni azokat is, amelyek az egyénektől érkeznek. Engedtetsek meg, hogy néhány javaslatot megfogalmazzunk ebben a bevezetésben:

A dokumentumot gondosan és elmélyülten kell tanulmányozni, nem elég pusztán elolvasni. Tanulmányozni kell, egyénileg is, közösségileg is. Nagyon sok dolgot lehet tisztázni testvéri párbeszédben előadva különböző nézőpontokat. Egy utat csak járva tudunk megtenni. A tapasztalatszerzés idején vagyunk ezen a téren. Érvényben lévő szabályaink szerint kell szembe néznünk e tapasztalatokkal, annak tudatában azonban, hogy a tapasztalatok mindig köteleznek a törvény és a jog kitágítására. Bátran

vállalni kell e tapasztalatokat, amelyeket ugyanakkor mindig figyelő szemmel kell vizsgálgatni, és meg kell beszélni a rendtartomány elöljárójával.

Tájékoztassatok bennünket! Az információ tanítás és hatalom. A Generális Kongregáció segítséget fog kérni a rendtartományoktól, hogy megszerezze ezt a felvilágosítást, hogy aztán továbbadhassa az egész rendnek.

Maradjatok kapcsolatban a rendtartományi nagyobb elöljáróval, és közvetve vagy közvetlenül a generális atya világiakért felelős delegátusával is, vagy magával a generális atyával!

És haladjunk a 2003. évi egyetemes káptalan felé! Hisszük, hogy a Szentlélek továbbra is irányítja majd a piarista rendet, a piarista iskolákat ebben a döntő korszakban, amely az Úr „kairosza”: kegyelmi ideje.

VILÁGIAK A PIARISTA ISKOLÁBAN

BEVEZETÉS

1. Bemutató

A dokumentum, amelyet most közzé teszünk, az egyháznak a világiakra vonatkozó, fokozatosan elmélyülő reflexiójában és értékelésében, valamint a piarista rend jelenkori életében és tapasztalatában gyökerezik. Aból a meggyőződésből táplálkozik, hogy Jézus lelkületét, szellemiségét és magának rendalapítónknak, Kalazanci Szent Józsefnek a karizmáját minden korban másképpen kell megélni, s hogy korunkban az Úr számos világit hív meg arra, hogy részesedjen a rend karizmájában, lelkiségében és küldetésében.

2. Címzettek

A részesedésnek ebben a perspektívájában a jelen dokumentum egyaránt szól a szerzetesekhez és azokhoz a világiakhoz,¹ akik sokféle formában és különféle területeken kapcsolatban állnak a piarista renddel.

¹ „Világi hívőkön az összes keresztényeket kell érteni az egyházi rend és az egyházban jóváhagyott szerzetesség tagjainak kivételével; tehát azokról a keresztényekről van szó, akik a maguk részéről az egész krisztusi nép küldetésében járnak el az egyházban és a világban, hiszen a keresztség Krisztus testébe építette be őket, Isten népének tagjaivá, és Krisztus papi, prófétai és királyi tisztének részeseivé tette” (LG 31).

El kell ismernünk azonban, hogy a „világi” szó kétértelmű. Egyrészt világi (*laikus*) minden keresztény, mindenki, aki Isten népének (*laosz*) tagja, minden megkeresztelt ember. Világinak azt nevezük, aki a keresztény létállapotot éli és megjeleníti, aki tökéletesen magára vállalja a keresztséggel és a bérnállással együtt járó kötelezettségeket. Ezt tanítja a *Lumen gentium* második fejezete. Eredetileg és eredendően tehát a keresztény ember a világi, vagyis nem az, akit utólagosan, a papsággal vagy a szerzetesekkel való szembeállításban határoznak meg annak.

Másrészt világinak nevezük azt is, aki mint Isten népének tagja világi (*szekuláris*) hivatását teljes mértékben megéli. Erről a *Lumen gentium* negyedik fejezete beszél. S ebben a fejezetben „nem teológiai meghatározást, s nem is ennek dogmatikai megalapozását találjuk, hanem egyszerűen a világiak sajátosan jellemző jegyeként említi a szöveg a világi (*szekuláris*) hivatást” (J. A. Estrada: *La identidad de los laicos*. [A világiak önazonossága] Paulinas, Madrid, 1990, 158. o.).

Azoknak a világiaknak szánjuk, akik úgy érzik, arra kaptak meghívást, hogy keresztény életútjukat Kalazancius szellemében és küldetésével összhangban járják: azoknak, akiket magával ragad rendalapítónk személye vagy az a küldetés, amelyet Isten reábizott, és lehetőségeik, képességeik szerint ezen a területen szeretnének dolgozni. Azoknak, akik valamilyen módon kapcsolatban állnak a piarista renddel, és szeretnék jobban megismerni, miként is követi ez a rend Jézust, milyen szolgálatot végez az emberek meg- és felszabadításában. Azoknak, akik első ízben közelítenek a piarista rendhez, és szeretnék tudni, merrefelé is tart. Ezenfelül minden jóakarátú világihoz, aki szeretné megismerni, mi is az a piarista rend, s mit tesz a világiakkal való kapcsolat terén.

A dokumentum ugyanakkor szól a szerzetesekhez is, akik – Kalazancius nyomában járva és az ő újító üzenetét meghallgatva – oda akarnak figyelni a Szentlélek működéseire és arra, amit a rend életében tesz, valamint szeretnék értelmezni és megvalósítani, amit e Lélek kíván tőlük.

3. Motiváció

E dokumentum létrejöttének alapvető okai a következők:

- a) Világossá kívánjuk tenni a piarista elképzelést ebben az annyira fontos témában. Ezért megismertetjük azt a kezdeményezést, amely a rend sok-sok intézményében már megtörtént, és értékeljük a különféle tapasztalatokat.
- b) Választ kívánunk adni mindazoknak a világiaknak, akik szeretnék tudni, mi a piarista rend elképzelése a velük való kapcsolatáról.
- c) *Az idők jeleként* kell fogadnunk a világiak nyitottságát, amely döntésre kényszerít bennünket, s olyan kérdések elé állít, amelyeket nem hagyhatunk figyelmen kívül. Ez sok más szerzetesrendnél és kongregációnál is így van, gyakran kifejezetten a világiak kezdeményezésére.

4. Cél

A célok, amelyeket e dokumentum kitűz, a következők:

- a) Általánosságban kifejtetni, hogy a piarista rend hogyan képzei el intézményes kapcsolatát a világiakkal.

- b) Bemutatni a világiak számára a piarista rend karizmájához való csatlakozás különböző módjait, hogy mindegyikük, Jézus Lelke ajándékának mértéke szerint és saját helyzetének megfelelően, választhasson közülük.
- c) Megjelölni olyan utakat, amelyek a világiaknak a piarista rend karizmájába történő integrációjához vezethetnek, oly módon, hogy együtt lehessen a rendben, szoros együttműködésben és ugyanabban a karizmában részesedve, a piarista világi és a piarista szerzetes.

5. Alapvető kritériumok

Igen fontos megértenünk néhány alapvető kritériumot, amelyek vezetnek a rendet, s e dokumentum megszerkesztése mögött húzódnak meg, hogy ezek ismeretében ne értsük félre, és helyesen értelmezzük alapvető szándékát. E kritériumok a következők:

- a) A piarista rend szeretne megnyílni azok előtt a világiak előtt, akik valamiképpen *úgy érzik, arra kaptak meghívást*, hogy a rend lelkiességét és küldetését éljék és részesedjenek annak karizmájában.
- b) A rend a karizmában való *részesevés különböző módjait* akarja felkínálni, a lehetőségek széles skáláját mutatva be.
- c) A rend egy olyan *életformát javasol* érkezési pontként, amelyben – jóllehet ez csak néhány személy számára szól – piarista világiként lehet élni, s amely sajátos módon meg is határozza azt, aki ezt választja.
- d) A rend ugyanakkor azt akarja, hogy a világiak *megőrizsék* saját világi voltukat.

A dokumentum két alapelvet kíván követni: Egyrészt tiszteletben akarja tartani azoknak a különböző csoportoknak a szabadságát, amelyek ma léteznek a piarista iskolákon belül, s amelyeknek megvan a maga élete, és saját keresztény belátásuk szerint kívánnak működni.

Másrészt el akarja kerülni a határozatlanságot: nem kíván olyan kategóriákban gondolkodni, amelyekbe különbségtétel nélkül minden belefér.

Ezért felvázol néhány olyan általános irányvonalat, amelyekbe a piarista rend karizmájában, lelki tapasztalatában és küldetésében való részesevés különböző módjai elhelyezkedhetnek.

I. RÉSZ: TEOLÓGIAI SZEMPONTOK

6. A keresztény közösség, Isten népe

Mindenféle nép közül, zsidókból és pogány népekből, Isten kiválasztott magának egy népet, Isten új népet, amelyet már az Ószövetségben előkészített. A régi szövetséget – amelyet a Sinai-hegyen kötött meg, s amely által Isten egy népet alkotott magának, hogy az megismerje és szolgálja őt – új szövetség fogja követni: „Igen jönnek napok – mondja az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával. [...] Bensőjükkbe adom törvényemet, és a szívükbe írom.”²

Ez az új nép, Isten népe, „választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul kiválasztott nép”, amely „valaha nem volt nép, most pedig Isten népe”.³ Tehát papi nemzet, amely örökségül „Isten fiainak méltóságát és szabadságát” kapja, „törvénynek pedig az új parancsot, a szeretet parancsát”. „Célja az Isten országa, amelyet itt a földön maga az Isten kezdett el építeni.”⁴

Ez a nép „Isten egyháza”, amelyről Pál beszél.⁵ Ebben mindenki „testvér”,⁶ „tanítvány”, „hívő”⁷ és „keresztény”⁸. Az egyház „azoknak a hívőknek a gyülekezete, akik úgy tekintenek Jézusra mint az üdvösség szerzőjére, az egység és a béke alapjára”.⁹

Ebben a közösségben különféle szolgálatok alakulnak ki, amelyeket maga az Úr hoz létre. Az egyház javára vannak ezek a szolgálatok, amelyek révén egyes tagok a többieket segítik az egyház életében.

7. A világiak jelentősége

Az egyház közösségi és szolgáló jellege a történelem folyamán számos

² Jer 31,31.33

³ 1Pét 2,9a.10a

⁴ LG 9

⁵ Vö. 1Kor 1,2; 2Kor 1,1; Gal 1,3; Ef 3,21

⁶ Vö. Róm 7,1.4; 8,12; 10,1; 11,25; 12,1

⁷ Ef 1,2; Kol 1,2

⁸ Apcsel 11,26

⁹ LG 9

megrázkódtatáson ment keresztül. Ezek közül most csak egy érdekel minket, mégpedig a szolgálati papság túlhangsúlyozása, amely elhomályosította vagy háttérbe szorította a többi hívő papságát, valamint a többi szolgálat fontosságát. Mindez lassanként, évszázadok leforgása alatt oda vezetett, hogy az egyházban mind kisebb jelentőséget tulajdonítottak azoknak, akik nem részesedtek a szolgálati papságban.

A II. vatikáni zsinat fontos mérföldkövet jelentett a világi hivatás értelmének és fontosságának egyházi tudatosulásában. Azáltal, hogy a zsinat az Isten népéről szóló fejezetet a hierarchiáról szólóé elé helyezi, teológiailag forradalmi újítást hoz: mindenekelőtt rögzíti valamennyi keresztény hívő egyenlő méltóságát. Az egyházban az alapvető: a „pusztán” keresztény, a megkeresztelt, a világi ember. Ebben az értelemben a világi hivatás az egész keresztény élet prototípusa és vonatkozási pontja. A világiak pásztoraikkal együttműködve végzik az egyház küldetését.¹⁰

8. Egyetemes meghívás az életszentségre

A világi hivatás újrafelfedezésének egyik legjelentősebb következménye az a meggyőződés, hogy létezik egy egyetemes meghívás az életszentségre, vagyis hogy mindenki a szeretetben való tökéletességre hivatott. A szentség most már nem a szerzetesi élet vagy a szolgálati papság saját és sajátos jellemzője, hanem Isten népe minden tagja számára közös. Mindenki „megszentelődött” (*consecratio*) a keresztség által, s ebben rejlik a Krisztussal való teljes azonosulásra való meghívás végső és alapvető értelme. A keresztény ember arra kap meghívást, hogy teljes mértékben részesedjen Isten életéből, hogy fiú legyen a Fiúban, és a Szentháromság benső életében éljen. A keresztény ember Krisztust követi személyes és közösségi élete minden vonatkozásában.¹¹

¹⁰ „A lelkipásztorok nagyon jól tudják, hogy a világiak milyen nagy hasznára vannak az egész egyháznak. Tudják, hogy Krisztus rendelése szerint nem is egymagukban kell magukra vállalniuk az egyház teljes üdvözítő küldetését a világ javára, hanem az ő különleges feladatuk az, hogy lássák el lelki javakkal a híveket, s ismerjék el szolgálataikat és karizmáikat oly módon, hogy mindnyájan hozzájáruljanak, ki-ki a maga módján, egy szívvel-lélekkel a közös mű sikeréhez.” (LG 30)

¹¹ Vö. LG 33, AA 1b

9. A világiak apostolkodása

A világiak önállóságát újraértékelő tendenciák nyomán e század derekától kezdve megnövekedett a világiak együttműködése a hierarchiával, és újfajta egyesülési formák tűntek fel: társulások és mozgalmak, amelyek célja Jézus üzenetének és Isten országának terjesztése. Ez a reflexió és a gyakorlat oda vezetett, hogy a II. vatikáni zsinaton elismerték a világi mivolt szentségi (*szakramentális*) alapját, a világiak vezető szerepét az egyházban, valamint a hierarchiával történő együttműködés lehetséges formáit. Mint Krisztus Testének tagja a világi hívő nem csupán a szeretetben való tökéletesség felé halad Jézus Krisztus egyre szorosabb követésében, hanem arra is meghívást kapott, hogy minden erejével hozzájáruljon az egyház növekedéséhez. Ezeket az álláspontokat hangsúlyozza majd II. János Pál pápa a *Christifideles laici* kezdetű apostoli buzdításában.¹²

10. A világi hivatás értelme

A szeretetben való tökéletességre vezető utat és az egyház üdvözítő küldetésében való együttműködést az apostoli szolgálat által a világi hívőnek saját világi hivatása szerint kell megvalósítania, amelyre meghívást kapott a kegyelem által. Ezért az összes körülmények között meg kell őriznie „a világiak saját és megkülönböztető világi (*szekuláris*) jellegét”.¹³ „Sajátos hivatásuk alapján a világiak dolga az, hogy a mulandó dolgok intézése és Isten szerint való rendezése által keressék az Isten országát. A világban élnek, vagyis a világnak mindenféle feladatában és munkakörében a családi és a társadalmi élet megszokott körülményei közt: mintegy ezekből a szálakból van szöve életük. Itt hívja őket Isten, hogy szerepük a kovászé legyen: mintegy belülről szenteljék meg a világot, az evangélium szelleme szerint helytállva a maguk feladatában, és így elsősorban életük tanúságával, hitük, reményük és szeretetük ragyogásával mutassák meg másoknak Krisztust.”¹⁴

¹² vö. II. János Pál pápa: *Christifideles laici kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítása a világi hívőknek az egyházban és a világban betöltött hivatásáról és küldetéséről*. Szent István Társulat, Budapest, 1990, 23. pont (az 56. oldaltól).

¹³ LG 31b

¹⁴ LG 31. A II. vatikáni zsinatnak ezeket a szavait helyesen kell értenünk. A következő szempontok hangsúlyozása hozzájárulhat a jobb megértéshez: a) Figyelembe kell vennünk, hogy már meghaladott az a dualisztikus felfogás, amely azt védte, hogy a vi-

11. A világi hivatás konkrét megvalósítási formája

Ennek a világi hivatásnak a megvalósítása során – a leírt egyházi kontextuson belül – egy idő óta egyre jobban kirajzolódik a következő tény: növekszik azoknak a világiaknak a száma, akik kérik, hogy részesedjenek különböző szerzetesintézmények karizmájában. Vagyis nem elégszenek meg egy egyszerű apostoli együttműködéssel azon a területen, ahol tevékenykednek, hanem arra törekszenek, hogy világi hivatásuk saját határainak legnagyobb tiszteletben tartása mellett szorosabban kapcsolódhassanak egy intézményhez, részesedve a rendalapító karizmájában.

12. A szerzetesintézmények életének átalakulása

Másfelől kétségtelen, hogy a világiak részesedése a szerzetesintézmények karizmáiban feltételezi ez utóbbiak belső átalakulását.¹⁵ A karizma világi életformában történő megélése hozzásegíthet, hogy felfedezzük számos rejtett tartalmát. És az az életerő, amely a világiak bevonásával keletkezik, felrázhatja a bágyadtságban, tompultságban szunnyadó szerzeteseket, másokat pedig arra indíthat, hogy radikálisabb döntést hozzanak Jézus követésére.

lágiak a világgal, a papság pedig az egyház életével törődik. Egy kommunió-egyháztanban, amilyen a II. vatikáni zsinaté, ilyen felfogásnak nincs helye. b) A *szekuláris* (világi) jelleg nem a világiak monopóliuma: a szerzetesek és a papok is a világban élnek és ott fejtik ki tevékenységüket. Túlhaladott már a „*fuga mundi*” elképzelés, amellyel korábban a szerzetesi életet jellemezték. c) Következésképpen a *szekularitás* (világi lét) nem exkluzív, jóllehet megkülönböztető vonása a világiaknak. vö. LG 31, GS 43, *Christifideles laici* 35–36.

¹⁵ Ez az új jelenség, amely egyre nagyobb erővel jelentkezik sok intézményben, arra kötelez, hogy világosabban meghatározzák a szerzeteseknek és maguknak a világiaknak az identitását. Ha lehetséges ugyanabból a karizmából részesedni a megszentelt életben és a világban egyaránt, akkor mi a szerzetes és mi a világi hívő megkülönböztető, sajátos vonása? Miben különbözik akkor a szerzetes és a világi, ha mindketten Jézust követik teljes szívükkel, életük radikális döntésével ugyanannak a lelkeségi hagyománynak és karizmájának a keretein belül? Így az identitással, a hovatartozással és az egymás közti viszonytal kapcsolatos kérdések vetődnek fel, amelyeket tisztázni kell, hogy ne uralkodjon összevisszaság Jézus követése megéléseinek e két formája között.

II. RÉSZ: PIARISTA TUDATOSÍTÁS

13. A tudatosítás útja

A piarista rend tudatában van azon karizma jelentőségének és aktualitásának, amelyet a Szentlélek indított el Kalazanciusban, amelyben a rend részesedik, és amelyért felelősséggel tartozik. Ez a karizma a személy integrális keresztény nevelésére, elsősorban a szegény gyerekek és fiatalok nevelésére irányul. A nevelés válik a rend számára – minden területen, ahol csak megvalósítani lehet – létezése alapvető céljává. A rend arra érez küldetést, hogy az emberért dolgozzon, kibontakoztassa őt emberségében és keresztény hivatásában, s ez az, amit mindenekelőtt a nevelésen keresztül el kíván érni.

A következőkben röviden bemutatjuk az intézményes tudatosítás e folyamatának legfontosabb állomásait, kezdve az 1967–1969-ben tartott különleges egyetemes káptalannal, amely jóváhagyta a „*Rendünk és a világiak kapcsolatáról szóló határozat*”-ot. Ez volt az első alkalom, hogy a rend legfőbb törvényhozó szerve a világiak témájával foglalkozott. E határozat az első megközelítése ennek a témának, még inkább a munkakapcsolat, és nem a karizma szintjén. Megfogalmazza azt a szándékot, hogy a rend a világiakkal „evangéliumi és egyházi szellemmel áthatott kapcsolatot kíván fenntartani”.¹⁶ Elsősorban az iskolákban dolgozó világi tanítókkal és tanárokkal foglalkozik, és azt kéri, hogy úgy tekintsék őket „mint testvéreket és munkatársakat, akiket az isteni gondviselés adott nekünk”.¹⁷ Abban az időben a világiakat illetően a rend alapvető gondja az állandó képzés volt,¹⁸ előrehaladásuk segítése lelki téren,¹⁹ valamint jövőbeli munkatársak

¹⁶ „Elismerve, hogy a világiak sajátos és rendkívül szükséges küldetéssel rendelkeznek, rendünk evangéliumi és egyházi szellemmel áthatott kapcsolatot kíván velük fenntartani, s azt akarja, hogy ez a fajta kapcsolat határozza meg szüntelenül a velük való érintkezésünket” (*Declaraciones y Decretos del Capítulo General Especial*. [A különleges egyetemes káptalan nyilatkozatai és határozatai] 981. pont).

¹⁷ Vö. *ugyanott*, 999. pont.

¹⁸ „Szorgalmasan gondoskodnunk kell állandó nevelésükről és képzésükről; sőt igen hasznos, ha jó időben mi magunk igyekszünk jó katolikus tanárokat és tanítókat képezni, elsősorban saját volt diákjaink közül, hogy később felkészültebb munkatársakra számíthassunk iskoláinkban. Együttműködésük, amelyet mindig az adott hely törvényei és kö-

fölkészítése az iskolák számára, tehát a jó és katolikus tanárokról, tanítókról való gondoskodás. A káptalan azt kéri, hogy a világiakat az iskolai munka területén tekintsék a piarista szerzetesekkel egyenrangúaknak.²⁰

Az 1979-ben tartott egyetemes káptalan *Az evangéliumibb nevelésért* című dokumentumban keresztény nevelői közösségek megalakítását határozta el, és hangsúlyozta a világiak tevékeny és felelős jelenlétét ezekben.²¹

Négy évvel később *Ángel Ruiz* generális atya egy olyan levelet fogalmazott meg a rend egészének, amely döntő lépést jelent a világiak kérdéskörét illetően. Kijelenti: „A piarista karizma nem a piaristáké. Nem a rend tulajdona, hanem Isten népéé. Isten népében lesznek és vannak a piarista szerzeteseken túl is olyan személyek, mindkét nemből és minden korosztályt képviselve, akik rendelkeznek a fiatalok evangelizálására irányuló hivatás karizmájával. Ha pedig ez így van, akkor ezek a személyek részesednek a kalazanciusi karizmában.”²²

Ebből a nézőpontból kiindulva születnek meg a Kalazanciusi Egyházi Közösségek (KEK), amelyeket azok alkotnak, akik Jézus evangéliumát Kalazanci Szent József stílusában szeretnék életre váltani.²³ Ezekben raj-

rülményei határoznak meg, olykor teljesebb részvétellé-részesedéssé válhat, ha az érdekelt elöljárók helyénvalónak ítélik” (vö. *ugyanott*, 1004. pont).

¹⁹ „Ezenfelül lelkipásztori hivatásunk adta buzgalommal kell gondoskodnunk előrehaladásukról lelki téren: példánkkal s – ha szükséges – papi szolgálatunk gyakorlásával, lelki gyakorlatok tartásával, könyvekkel, tanácsokkal és egyéb hasonló eszközökkel segítsük őket” (vö. *ugyanott*, 1002. pont).

²⁰ „Amennyire csak lehetséges, tekintsék őket egyenrangúaknak szerzeteseinkkel az iskolai szolgálat területén” (vö. *ugyanott*, 1000. pont.).

²¹ „Igent mondunk az iskolára, de úgy mint keresztény nevelői közösségre, amelyben együtt vannak szerzetesek, világi tanárok, diákok, szülők és az iskola nem tanító személyzete. Ahhoz, hogy ezek a nevelői közösségek elevenek és termékenyek lehessenek, szükséges minden tag autentikus részvétele és a közös felelősségvállalás” (*Los escolapios se interrogan*. [A piaristák önreflexiója] Salamanca, 1980, 236. o.).

²² *Comunidades Ecclesiales Calasancias*. [Kalazanciusi egyházi közösségek] Salamanca, 1983, 64. o.

²³ A KEK *mint közösség* szoros, személyes, hitbeli kapcsolatban élő családokat, felnőtteket és fiatalokat foglal magában. Mint *egyházi* csoportosulás a hit, a remény és a szeretet közössége. Megünnepli az eucharisziát, életre váltja Isten szavát a szolidaritás és az Úr új parancsa iránti elköteleződés által. Megjeleníti és megvalósítja az egyházi küldetést, valamint kipróbált összekötő személyeken keresztül a törvényes pásztorokkal való látható közösséget. *Kalazanciusi* azáltal, hogy olyan tagok alkotják, akik, küldetésüket a keresztény nevelésben állandósult formában kívánják teljesíteni, s az evangéliumot abban a szellemben kívánják megélni, ahogy azt Kalazanci Szent József tette” (*ugyanott*, 41. o.).

zolódik ki a piarista világi alakja: „A piarista világi

- ◆ részesedik abban a karizmában és küldetésben, amelyet Kalazancius az egyház szolgálatába állított;
- ◆ a kalazanciusi karizma szellemében él, amely alapvetően arra indítja, hogy az evangéliumot hirdesse a saját társadalmi, politikai környezetében, és Krisztus programját magáévá téve a szegények, elsősorban a gyerekek és a fiatalok mellé álljon;
- ◆ olyan keresztény, aki a kalazanciusi karizmával közösségben, érezve a gyerekek és a fiatalok evangelizálásának szükségét, a Szentlélek vezetésére hagyatkozik, igyekszik megvalósítani Krisztus követését családjá körében, osztozva a kalazanciusi család gondjaiban, s egy világosan meghatározott elkötelezettséggel bekapcsolódik ebbe a tágabb családba;
- ◆ kibontakoztatja világi életállapotának papi, prófétai és királyi dimenzióját, amelyet a keresztségben kapott, hogy mindent Krisztusban foglaljon össze;
- ◆ világi voltát úgy éli meg, hogy Istenről tesz tanúságot mindenben;
- ◆ életstílusát és életformáját tekintve önállóságot kell élveznie, viszont mindig közösséget vállal a piarista szerzetescsalád életével, és részesedik abban”.²⁴

Ezek a közösségek, amelyeknek létre kellett jönniük a piarista iskolákban, a rend mélyreható megújulásának alapvető eleme voltak. Ezért Ángel Ruiz atya igen komoly felhívást intézett valamennyi akkori elöljáróhoz, hogy lehetőségükhöz mérten segítsék e közösségek a megszületését.²⁵ Azon világiak egyesülését pedig, akik elkötelezve érezték magukat e terv mellett, *Piarista Világi Testvériségnek*²⁶ nevezte.

Két évvel később, 1985-ben az egyetemes káptalan előkészítése során

²⁴ AA 20; *ugyanott*, 67–68. o.

²⁵ Vö. *ugyanott*, 48. o. Meg kell jegyeznünk, hogy ezt a közösséget, prófétai módon, „*utópikus alternatívának*” nevezi, vagyis a piarista rend másfajta létezési formájának.

²⁶ „Azoknak a híveknek – a piarista világiaknak – az egyesülése, akik részesednek és egyetértenek a piarista karizmával és küldetéssel” (*ugyanott*, 78. o).

ugyanaz a generális atya felmérést végzett, hogy megismerje a rend tagjainak gondolkodásmódját különböző kérdésekben. A világiak integrációjának kérdésében a felmérés azt mutatta, hogy levele nem hozott komoly eredményeket.²⁷

A *Világiak a piarista iskolában*²⁸ című dokumentumában az 1985-ös egyetemes káptalan fölismerte, hogy a követendő irányt már Ángel Ruiz atya levele megjelölte, és hogy ez lehet a jövő útja. Megállapította, hogy a világiak integrációjának a témája egyre több támogatóra lel a renden belül,²⁹ és hogy ez lehet az az út, amely elvezet ahhoz, hogy Isten népének bibliai képe testet öltson a rendben.³⁰ Tehát nem egy pusztán pragmatikus tényezőről van szó, hanem egy olyan egyháztani (*ekkleziológiai*) megállapításról, amely arra kötelez, hogy jelen korunkat a hit fényében értelmezzük.³¹

A dokumentum három beadványt (petíciót) fogalmazott meg: a piarista rend világi ágának létrehozását,³² a világiak keresztény és kalazanciusi képzésprogramjának intézményesítését,³³ valamint a szülőkre való különleges odafigyelést.³⁴

Ezáltal megnyílt a lehetőség a világiak integrációjára, és a rend elköte-

²⁷ Vö. *Memoria al XLII Capítulo General, 1979–1985. Lectura teológica de la realidad escolapia*. [Emlékeztető irat a 42. egyetemes káptalan számára, 1979–1985. A piarista valóság teológiai olvasata] Salamanca, 1985, 49.

²⁸ Az 1985-ös dokumentum címe (*Los seglares en las Escuelas Pías*) nem azonos a jelen, 1997-ben írt dokumentuméval (*El laicado en las Escuelas Pías*), csak a magyarban egyezik a kettő (*a fordító*).

²⁹ „Napról napra növekszik azoknak a szerzeteseknek a száma, akik hajlandóak változtatni, és kedvezően tekintenek a világiak bevonására rendünkbe” (*Documentos del 42 Capítulo General de los PP. Escolapios*. [A piarista rend 42. egyetemes káptalanjának dokumentumai] Ed. Calasancias 1986, 1.3)

³⁰ „Intézményeink nem lesznek igazán az egyháziéi, ha nem felnőtt módon lesz jelen benne mindenki, aki keresztény. Hiszen mindnyájan közösen jelenítjük meg Isten népét. Következésképpen a szerzetesek mellett a világiak jelenléte konstitutívnak bizonyul intézményeink számára” (1.4; *ugyanott*, 10. o.).

³¹ Vö. *ugyanott*, 10. o.

³² „Létrehozni a piarista rend világi ágát a 298. és 327. kánonok, valamint a »*Levél a rendtársakhoz a kalazanciusi egyházi közösségekről*« (Salamanca, 1983, 77–80. o.) szellemének megfelelően, ami nem feltételezne semmilyen változást, amely a rend lényegét érintené, viszont megkövetelné a világi piaristák képzési folyamatának rögzítését” (*ugyanott*, 4.7).

³³ vö. *ugyanott*, 4.8.

³⁴ vö. *ugyanott*, 4.11.

lezte magát emellett. Ezért kérte a nagyobb előjárók 1987-ben Czeszochowában tartott tanácsa, hogy a rend kitartóan haladjon tovább ezen az úton,³⁵ és segítse elő a szerzetesek gondolkodásmódjának megváltozását, hogy el tudják ezt fogadni.

A Generálsi Kongregáció úgy gondolta, eljött a pillanat, hogy felvázolja, milyen is lehetne a „Piarista Iskolák Testvérisége”, és kiadott egy dokumentumot, amelyben bemutatta ezt a testvériséget.³⁶ A dokumentum középpontjában azok a világiak állnak, akik világinak megmaradva osztozni kívánnak a piarista karizmában, vagyis keresztény hivatásukat „sajátosan piarista szellemben és stílusban”³⁷ szeretnék megélni. A testvériséghez való csatlakozásra történő felhívás a renddel kapcsolatban álló különböző, világiakból álló csoportokhoz szólt.³⁸

Az új generális atya, *Josep Maria Balcells* egy levelében, amelyet különböző kalazanciusi csoportokhoz és közösségekhez intézett, olyan szempontokat vázolt fel, amelyek lehetővé teszik jövőnk előkészítését e témát illetően: „A csatlakozás szorosabban értelmezett szintjeit két igen különböző, jóllehet egymással mégis összefüggő perspektívából kiindulva kell elgondolnunk. Az egyik a világi hivatás útja, amely eljuthatna – egy előre látható, de ma még igen távoli jövőben, amint utaltam rá – egy a renddel párhuzamos felépítésű Piarista Iskolák Világi Intézményéhez, amelynek felépítése független lenne ugyan a piarista szerzetesrendétől, mégis kap-

³⁵ *Presencia religiosa, educativa y misionera de las Escuelas Pías*. [A piarista rend szerzetesi, nevelői és misszionáló jelenléte] Salamanca, 1987. IV. 7.

³⁶ „A Piarista Iskolák Testvérisége (PIT), amelyről ebben a dokumentumban szó van, olyan hívők társulása, akik Kalazanci Szent József és a piarista rend szellemiségéhez csatlakoznak. Alapvető célja az, hogy a világiaknak – akik korunkban egyre inkább tudatára ébrednek Isten népéhez tartozásuk méltóságának, az egyházban és a világban teljesítendő küldetésük és hivatásuk méltóságának – alkalmat nyújtson ennek a sajátos hivatásnak teljes megvalósítására, egy olyan lelkiesség és hagyomány keretén belül, amely igen nagy támasz jelenthet azoknak, akik a nevelés területén dolgoznak” (1. pont). (*La Fraternidad de la Escuelas Pías*. Salamanca 1988; *A Piarista Iskolák Testvérisége*. Budapest, 1998).

³⁷ „A Piarista Iskolák Testvériségét az a világiakból és papokból álló csoport alkotja, akik vállalják, hogy osztoznak a piarista karizmában. A testvériség alapvetően a rend által elismert világi társulás, amelynek tagjai a keresztény hivatásból fakadó elkötelezettséget sajátosan piarista szellemben és stílusban kívánják megélni.” (11. pont)

³⁸ vö. *ugyanott*, 10. pont. A Piarista Iskolák Testvériségének részletes kifejtéséhez lásd G. Gramignoli: *Laici sulla via del Calasanzio*. [Világiak Kalazancius nyomdokain] Edizioni Calasanziane, Roma, 1992.

csolatban állna azzal. Ezenkívül azonban elképzelhetünk egy jogi, közösségi, a tevékenységet és a jelenlétet érintő szinten történő kapcsolódást, a közösségeinkhez vagy intézményeinkhez történő kapcsolódást.”³⁹

Jövőnkkel szembenézve előtérbe került egy elsődleges fontosságú megállapítás: „A piarista szerzetesek és a testvériségekhez tartozó piarista világiak közti különbség a kapcsolódási, odatartozási módot, s nem a tartalmat érinti.”

Így érkezünk el a rend legfőbb szervének, az egyetemes káptalannak legutóbbi állásfoglalásához (1991). A káptalan azt szorgalmazta, hogy „lépjünk fokozatosan előre a világiak integrációja terén, és szoktassuk magunkat gondolatban azokhoz a változtatásokhoz, amelyeket végbe kell vinnünk. [...] Úgy tevékenykedjünk, hogy az előítéletet és a félelmet felváltsa a tevékeny szándék »világi piaristák« képzésére a »szerzetes piaristák« oldalán és velük szoros együttműködésben”.⁴⁰

14. A piarista rend jelenlegi szabályzata

A Konstitúciók és a Regulák csak félénken érintik ezt a témát. Természetes, hogy a reflexió és az élet gyorsabb ritmust követ, mint a törvényhozás.

A Regulák tudnak olyan keresztény közösségek létéről, amelyek osztoznak a kalazanciusi lelkiségben, és jelzik, milyen felbecsülhetetlen gazdagságot jelentenek a rendnek.⁴¹ De nagyobb figyelemmel és részletesebben tárgyalják a rendtagok munkáját, és azokét, akik munkatársaik a rájuk bízott diákok nevelésében. A szerzeteseknek testvéreiknek kell őket tekinteniük,⁴² és azon kell lenniük, hogy velük olyan nevelői közösséget alkossanak,⁴³ amelybe az iskolában meglévő minden tényező beletartozik.⁴⁴

³⁹ *Ephemerides Calasancianae* LVIII (1988) 324.

⁴⁰ A 3.3 és 3.4 számú irányelvek (politikák), in *Las Escuelas Pías en el tercer milenio. Memoria y profecía*. [A piarista rend a harmadik évezredben. Emlékezés és előretétekintés] Madrid, 1991.

⁴¹ Vö. *Constitutiones et Regulae Ordinis Scholarum Piarum*. Salmanticae, 1986, *Regulae*. 223. pont.

⁴² Vö. *ugyanott*, *Regulae*. 130. pont.

⁴³ „Bár a nevelés feladata elsődlegesen a családra hárul, szükséges az egész társadalom segítsége is, különösen a helyi társadalomé. Ezért intézményeinkben mindenkor szorgalmazzuk a nevelői közösséget alkotó összes tényezők együttműködését, sőt a nevelés közös sikere érdekében más intézményekkel is – akár egyháziak azok, akár társadalmiak – kölcsönösen segítjük egymást.” (*Constitutiones*. 91. pont; vö. 99. pont).

15. A szerzetesek magatartásformái

Az 1985-ös egyetemes káptalan megfogalmazott néhány olyan magatartásformát, amelyet minden szerzetesnek ki kellene alakítania magában, hogy a lehető legkönnyebb és leggyümölcsözőbb lehessen a világiak közeledése a piarista karizmában való részesedés különböző módozataihoz.

- a) *„Egyszerűség és készség arra, hogy a világiakat meghallgassuk és tájékoztassuk, megismertetve velük életünket, intézményeinket, helyzetünket (a gazdasági szituációt és az egyes személyek helyzetét...); meghallgatva észrevételeiket és kritikáikat, amelyeket világi szemszögből megfogalmazhatnak és meg is kell fogalmazniuk.*
- b) *Stílust kell változtatnunk a velük való kapcsolatainkban. Ez azt jelenti, hogy el kell mélyítenünk a személyek közötti kapcsolatokat, és különleges figyelmet kell szentelnünk a tanárookra: segítségükre kell lennünk a hétköznapiokon, őszinte érdeklődéssel és gondoskodással kell kísérnünk családjuk életét, jelen kell lennünk a számukra jeles alkalmakkor, megnyitva előttük magukat a közösségeinket.*
- c) *Evangeliumi vendégszeretettel fogadjuk a tanárokat, szülőket és öregdiákokat, lemondva a túlságosan szabályozott közösségi élet nyugalmaról.*
- d) *A világiak részvételének biztosítása a szerzetesközösségek vallásgyakorlatain, a hit közös kifejezési formáin: meghívva őket, hogy együtt éljük meg az evangelizációt, a hitoktatást, a hithirdetést, a liturgikus ünnepeket és a karizmánkból táplálkozó apostoli munka mozzanatait.*
- e) *Az egyházban végzett küldetésünk elmélyítése Kalazancius válaszából kiindulva, a mai konkrét helyzet figyelembe vételével, a tanárokkal, a diákok szüleivel, öregdiákokkal stb. együtt, ily módon részesítve őket a kalazanciusi szellemiségben.*
- f) *Vagyonközösség, a javak közössége, megosztva javainkat a világiakkal, és megnyílván szükségleteik előtt.*
- g) *A világiak bevonása a piarista rend evangelizáló küldetésébe – a szerzeteseket az evangeliumi szolgálat jellemezze, eleget téve annak a tanárok által kifejezett kívánságnak, hogy őket is rendszeresen evangelizál-*

⁴⁴ Vö. *ugyanott, Regulae*. 118. pont.

juk, és hogy felelősségteljes munkát adjunk nekik az evangelizációban mind az iskolai, mind az iskolán kívüli tevékenységben.”⁴⁵

- h) *Kalazanciusnak*, történetének, lelkiségének és pedagógiájának egyre alaposabb *megismerése*; megismerni Kalazancius jelenléte értelmét és jelentőségét az egyházban.
- i) *Olyan szerzetesek felkészítése*, akik szemmel követik azokat a kalazanciusi csoportokat és közösségeket, amelyek a különböző rendtartományokban létrejönnek.

III. RÉSZ: CSATLAKOZÁSI MODALITÁSOK

16. A küldetés (misszió)

A szeretet arra indította Istent, hogy megteremtse az embert,⁴⁶ saját fiává fogadja,⁴⁷ és ezzel az örök életre hívja meg, ami nem más, mint hogy „megismerjenek téged, egyetlen igaz Isten, és a te küldöttedet, Jézus Krisztust”.⁴⁸

Az ember azonban nem fogadta el Isten tervét, és fellázadt ellene.⁴⁹ Isten ezután elküldte Fiát, hogy újjáteremtse szeretetszövetségét, és megújítsa eredeti tervét.⁵⁰ Jézus egybegyűjtötte az elveszett fiakat,⁵¹ és halála⁵² meg feltámadása által végleges szövetséget hozott létre Isten és ember között. Jézus azért halt meg, hogy megteremtse Isten országát a földön,

⁴⁵ *Los seglares en la Escuela Pía*. [Világiak a piarista iskolában] in „Documentos del 42 Capitulo General de los PP. Escolapios” [A piarista rend 42. egyetemes káptalanának dokumentumai], Salamanca, 1986, 12–13. old.

⁴⁶ Vö. Ter 1,26-27

⁴⁷ Vö. 1Jn 3,1

⁴⁸ Jn 17,3

⁴⁹ Vö. Ter 3,6-7

⁵⁰ Vö. Jn 3,16-17

⁵¹ Vö. Jn 11,52

⁵² Vö. Lk 22,20

minden nép között.⁵³

Miután visszatért az Atyához,⁵⁴ vele együtt elküldte a Szentlelket, az Atyát és a Fiút összekötő szeretetet, hogy elvezessen mindenkit „a teljes igazságra”,⁵⁵ és hogy közölje velük mindazt, ami az övé.⁵⁶ A Szentlélek az Atya és a Fiú nagy misszionáriusa a történelem folyamán.

Pünkösöd napján a Szentlélek elindította az egyházat, hogy az Atya hívó szava – amely az egyházban küldetéssé lett – minden néphez eljusson: „Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket, megkeresztelvé őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére!”⁵⁷

Az egyház állandóan érzi, hogy az a Szentlélek buzdítja,⁵⁸ aki vezeti tevékenységét és életét.⁵⁹ A Mester ígérete alapján, amíg csak küldetését teljesíti, védelmezőjének tudhatja a Lelket,⁶⁰ mert Ő az, aki elevenen tartja az Úr üzenetét,⁶¹ aki jelenvalóvá teszi Krisztust és az Atyát minden keresztényben.⁶² Az egyház tudja, hogy a Szentlélek az, aki segít felfedezni az igazság új horizontjait, és értelmezi számára azokat az új körülményeket, amelyek közé kerül.⁶³ Az egyház a felmerülő nehézségek és problémák közepette megtapasztalja, hogy a Szentlélek Jézus hatalmas tanúja.⁶⁴

Ezért a közbülső időben⁶⁵ az az Úr nagy parancsa, hogy hirdessük „a jó hírt az egész emberiségnek”;⁶⁶ hogy megismertessük az egész világgal azt a szeretetet, amellyel az Atya az ember felé fordult oly módon, hogy „aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözül”.⁶⁷ Az egyházat evangelizálni

⁵³ Vö. Mt 26,28

⁵⁴ Vö. Mk 16,19

⁵⁵ Jn 16,13

⁵⁶ Vö. Jn 16,15

⁵⁷ Mt 28,20

⁵⁸ Apcsel 9,31

⁵⁹ Vö. Apcsel 8,29.39; 10,19sk

⁶⁰ Vö. Jn 15,26; 16,7

⁶¹ Vö. Jn 14,26; 16,13

⁶² Vö. Jn 14,23

⁶³ Vö. Jn 16,13

⁶⁴ Jn 15, 26-27

⁶⁵ Apcsel 1,9-11

⁶⁶ Apcsel 16,15

⁶⁷ Mk 16,16

küldi Jézus éppúgy, ahogy őt az Atya küldte.⁶⁸ A *küldés-küldetés* (misszió) áll az egyház történelmének középpontjában, szívében pedig az Úr utolsó szavait őrzi. Ebből a küldetésből származik minden, és ebben kell részt vennie minden megkeresztelt embernek. „Az egyház létjogosultságát éppen az evangelizálás adja, vagyis hogy hirdesse és tanítsa Isten szavát.”⁶⁹ Kereszténynek lenni azt jelenti: küldöttnek lenni az egész világ misszionálására, evangelizálására, amíg mindenki fel nem ismeri, meg nem szereti az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, és nem csak értük él.

17. Sok karizma – egy és ugyanazon küldetés

Minden keresztény arra kapott meghívást, hogy az Atyaisten országát hirdesse és építse. Az egyházon belül a misszió felelőssége minden egyes megkeresztelté, és megköveteli minden hívő kölcsönös együttműködését. E missziót viszont mindenkinek saját karizmája szerint kell végeznie, amelyet Istentől kapott az egyházban azért, hogy Krisztus testét építse. Ezért az egyetlen misszió belül létezik a különféle egyházi életformáknak és a szerzetesélet különböző intézményeinek sajátos missziója.⁷⁰

A szerzetesélet egy karizma a többi között, amelyet „az egyház kapott az Úrtól, s amelyet mindörökké meg is őríz kegyelmével”.⁷¹ Karizmáról van szó, ami a „*Szentlélek egyfajta megtapasztalása*, melyet átadtak [a rendalapítók] tanítványaiknak, hogy aszerint éljenek, azt őrizzék, elmélyítsék, és Krisztus testének növekedtével állandóan gyarapítsák. [...] A *sajátos jelleg* az apostolkodásnak és a megszentelődésnek azt a sajátos stílusát is jelenti, mely a saját hagyományát úgy hozza létre, hogy tárgyi elemekben

⁶⁸ Vö. Jn 20,21

⁶⁹ „Ismételten is hangsúlyozni akarjuk, hogy az egyháznak első és magától értődő feladata hirdetni az evangéliumot minden embernek. Ezt a hivatást, ezt a küldetést a mai társadalmi átalakulások is égetően sürgetik. Az evangelizálás tehát az egyház különleges isteni ajándéka és hivatása; benne maga az egyház tükröződik. Az egyház létjogosultságát éppen az evangelizálás adja, vagyis hogy Isten szavát hirdesse, tanítsa, a kegyelem közvetítője legyen Isten és ember között, visszavezesse a bűnösöket Istenhez, Krisztus áldozatát pedig minden időkre megjelenítse a szentmisében, mely halálának és dicsőséges feltámadásának emlékezete” (VI. Pál pápa: *Evangelii nuntiandi*. 14. pont, lásd in *A II. vatikáni zsinat tanítása. A zsinati döntések magyarázata és okmányai*. [szerkesztette Cserhádi József és Fábrián Árpád], Szent István Társulat, Budapest, 1975, 1992, 511–546).

⁷⁰ Vö. LG 46

⁷¹ LG 43

megragadható lesz.”⁷² „A karizma sajátos létformát, küldetést és lelkeséget, testvéri életstílust foglal magában, valamint az intézmény olyan struktúráját, amely lehetővé teszi az egyházi küldetés szolgálatát”.⁷³ Azzal, hogy „karizmát” mondunk, egyúttal beszélünk „annak a Szentléleknek a gyümölcséről is, aki szüntelen működik az egyházban”,⁷⁴ egy ajándékról, „amelyet Istentől kap az ember, s amelyet az egyház elismer”.⁷⁵

Ebben az értelemben a karizma érint minden aspektust, amelyekben a szerzetesélet sokféle formája láthatóvá válik; érinti a szerzetesélet egész létét és azt, amit tesz. Ezért fontos emlékeztetni arra, hogy egy szerzetes-intézmény karizmája nem azonos sem azzal a munkával, amelyet végez, sem azzal a szolgálattal, amit nyújt, hanem a maga egészében a következő három elem kölcsönös meglétét kívánja meg:

- ◆ *Lelkiség*: Isten misztériumának Jézus Krisztusban megértett és megélt egyik különleges módja. Ez a misztérium kimeríthetetlen és felfoghatatlan, és minden rendalapító más-más oldalról értette meg, oly módon, ahogy kegyelemből kapta.
- ◆ *Testvéri élet közösségben*: a testvéri kapcsolatnak egy sajátos stílusa az intézmény tagjai között.
- ◆ *Szolgálat*: egyfajta „diakóniai”, szolgálati forma az egyház küldetésében, amely egy meghatározott munka végzésében fejeződik ki.

A karizma a maga teljes gazdagságában e három aspektus vagy tényező szintézise felé halad. Bármelyik elhanyagolása vagy figyelmen kívül hagyása a karizma elszegényesedésével jár.

⁷² *Mutuae relationes. A püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatainak irányelvei.* (A Püspökök Kongregációjának és a Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának dokumentuma, AAS 70 [1978]), Kiadja a Magyarországi Rendfőnökök Konferenciája és a Férfi Szerzeteselőjárók Konferenciája, Budapest, 1995, 11. pont.

⁷³ *La vida consagrada hoy. Carismas en la Iglesia para el mundo. Convicciones y propuestas de la Unión de Superiores Generales. Congreso Internacional.* [A szerzetesélet ma. Karizmák az egyházban a világ számára. A Legfőbb Elöljárók Tanácsának meggyőződései és javaslatai. Nemzetközi Konferencia], Róma, 1993. november 22–27., 10. o.

⁷⁴ *Evangelica Testificatio* (VI. Pál pápa, 1971) 11.

⁷⁵ *II. János Pál pápa Redemptionis donum kezdetű apostoli buzdítása az Istennek szentelt életről a megváltás misztériumának fényében.* Szent István Társulat, Budapest, 1984, 15. pont.

18. A karizma megnyilvánulása a piarista életben

„Több intézmény is – gyakran új szituációk következtében – arra a meggyőződésre jutott, hogy karizmáját megoszthatja a világi krisztushívőkkel.”⁷⁶ Az utóbbi időben számos világi érezte, hogy arra kapott meghívást, hogy az egyház küldetésében a piarista karizma szerint vegyen részt, azt a lelkiséget és küldetést élve, amelyet Kalazancius kapott.⁷⁷

Három tényezőt kell hangsúlyoznunk ezzel kapcsolatban:

- a) E világiak döntésének eredeténél az Úr hívása áll: Jézust szeretnék követni, Isten országának hirdetésében akarnak közreműködni az iskolában, Kalazancius karizmája szerint, ugyanakkor világi életállapotban.
- b) A Szentlélek teljes szabadságának következtében – aki karizmáit úgy osztogatja, ahogyan és ahol neki tetszik, amikor és akinek akarja – sok világi hívő érezhet indíttatást arra, hogy részesedjék abban a piarista karizmában, amelyben szerzetes piaristák részesednek, jóllehet ők más életforma szerint kívánják ezt megvalósítani.
- c) Ugyanazt a karizmat különböző formában lehet megélni és megvalósítani. Ezért meg kell határozni, hogy melyek a karizma lényegi

⁷⁶ II. János Pál pápa *Vita consecrata* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítása az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az egyházban és a világban. Szent István Társulat, Budapest, 1996, 54. pont.

⁷⁷ Amikor Kalazancius karizmájáról vagy kalazanciusi karizmáról beszélünk, lényegét tekintve azt akarjuk mondani, hogy a Szentléleknek ez a megtapasztalása – amelyről akkor beszéltünk, amikor a karizmáról tárgyaltunk, s amely a három fentebb említett aspektust foglalja magában – a gyerekeknek és a fiataloknak, ezek közül is főként a szegényeknek integrális keresztény nevelésére összpontosul. Arról van szó, hogy az egyházon belül, a Szentlélek ajándéka révén, az egyház vezetését és megbízását követve, a piarista rend „szeretné egyre jobban megmutatni hívőknek és hitetleneknek Krisztust, [...] aki megáldja a gyerekeket” (LG 46), főképpen a szegényeket. Ez a lényegi, központi mag (Isten ajándéka Kalazancius számára) rendalapító szent atyánk életében történelmileg megvalósult, konkrét formát öltött, vagyis a szerzetesi életformán, szerzetesi fogadalmakon és közösségi életen keresztül fejeződik ki. Ez a szerzetesi életforma konstitutív a piarista karizma szerzeteséletben történő megélése számára, de önmagában járulékos, ezért az idő múlásával megváltoztatható és a kor körülményeihez igazítható. Ma a Lélek arra hív, hogy a kalazanciusi karizma lényegét különböző s egymást kiegészítő formában éljük meg, s ez az, amire itt rá szeretnénk mutatni. További kérdés az, hogy milyen kapcsolat áll fenn a karizmatikus lényeg megéléseinek e két módja között, s még tovább: hogy ez a kapcsolat eljuthat-e odáig, hogy a piarista rend új formájához vezessen az egyházban.

elemei, amelyeknek mindenkor jelen kell lenniük, és melyek a járulékos elemek, amelyek változhatnak ugyanannak a karizmának a különféle megvalósulási formái szerint.⁷⁸

19. A kalazanciusi karizma megélésének folyamata

A karizmában való részesedés megkívánja a karizma három összetevőjének megélését. Ezek pedig a következők: *lelkiség, közösség és küldetés*.

E három elemnek van egy mindig állandó karizmatikus tartalmi lényege, míg azok a formák, amelyekben a karizma megjelenik, különbözőek lehetnek.

Ezek szerint a „*lelkiség-közösség-küldetés megélésének*” tartalma, amelyet Kalazanci Szent József kapott, s amelyet ő a szerzetesi élet formájában – szegénység, tisztaság, engedelmesség és szerzetesi közösség – valósított meg, megvalósítható és meg is kell, hogy valósuljon a világi életállapotban is. Ugyanarról a karizmáról van szó, a keresztény élet egy másik formájában megélve.

A karizma megélése egy olyan folyamat során valósul meg, amely a fokozatosan növekvő odatartozás és azonosulás különböző módozatait járja végig.

Négy módozatot, modalitást mutatunk be: az első három modalitás már létezik néhány helyen. A negyedik egy lehetséges jövő horizontját tárja elénk: már léteznek bizonyos tapasztalatok erre nézve, feltételezve mindig a megfelelő jogi utat és az érdekelt előjáró jóváhagyását. Mindezekben a modalitásokban, de főképpen azokban, amelyek a személyes egyéni és csoport-tapasztalatokban megvalósítják (egyesítik) a karizma három szempontját, elképzelhetők különböző elkötelezettségi formák.

Azzal a céllal mutatjuk most be ezeket, hogy

- a) segítsük a reflexiót és a téma elmélyült végiggondolását;
- b) inspiráljuk vagy irányítsuk az aktuális vagy más jellegű tapasztalatokat, amelyek hozzájárulhatnak érvényben lévő törvényeink nyitott értelmezéséhez;

⁷⁸ Ez azt jelenti, hogy a piarista karizma központi lényege, amely sohasem hiányozhat, a gyerekek és a fiatalok, ezek közül is főként a szegények integrális keresztény nevelése.

- c) intézményes szinten elkötelezzük magunkat e tapasztalatok értékelése mellett az elkövetkező hatéves időszakban, hogy számot adhasunk róla a következő egyetemes káptalannak.

20. Első modalitás: együttműködés a piarista tevékenységgel és intézményekkel

Mindenféle együttműködés a piarista tevékenységgel már valamilyen módon kapcsolatba hoz azzal a karizmával is, amely azt élteni. Ehhez a modalitáshoz tartoznak mindazok, akik valamilyen módon részt vesznek abban a munkában, amelyet a piarista rend végez akár iskolákban, plébániákon vagy más intézményekben, akiknek a jelenléte építő jellegű, akik hatékony nevelők és nyitottak a rend sajátos jellege iránt.

Mindnyájan a piarista tevékenység munkatársai,⁷⁹ és a piarista rendnek törődnie kell mindnyájukkal, hogy együttműködésük azt a küldetést szolgálhassa, amelyet az egyház a rendre bízott.⁸⁰

Már az 1985-ös egyetemes káptalan megállapította, hogy iskoláinkban a nevelési tevékenység 90 %-át világiak végzik. És a rend csak akkor maradhat fenn intézményeiben, ha e világiak keresztények, és bekapcsolódnak abba, *ami* a piarista, és *amit tesz* a piarista.⁸¹ Innen származik oly sok világi elengedhetetlen együttműködésének fontossága és sürgető volta. Nélkülük ugyanis a rend tevékenysége nagyon nagy százalékban csökkenne.

⁷⁹ Ezen a szinten nagyon széles skálába tartozó személyeket találunk:

- olyanokat, akiknek van tanítói-tanári hivatásuk, de nincsenek figyelemmel karizmatikus vagy intézményes szempontokra;
- olyanokat, akik örömmel készen állnak az őszinte és elkötelezett együttműködésre mindabban, ami emberi, nevelői és keresztényi, abban az iskolában, ahová tartoznak;
- olyanokat, akik sokféle módon, nap mint nap együttműködnek a piarista tevékenységgel intézményeinkben.

⁸⁰ Vö. *Declaraciones y Decretos del Capítulo General Especial*. [A különleges egyetemes káptalan nyilatkozatai és határozatai] 999. pont.

⁸¹ „Az a történelmi dinamizmus, amely korunkat jellemzi, azt sejteti velünk, hogy – legalább is egy meglehetősen belátható időszakon keresztül – a katolikus iskola léte néhány katolikus hagyományokkal rendelkező országban alapvetően a világi hívektől fog függni, miként tőlük függött vagy függ, szép eredményekkel, számos fiatal egyházban is” (*El laico católico, testigo de la fe en la escuela*. [A katolikus világi: a hit tanúja az iskolában] 45. pont.).

21. Második modalitás: részvétel a közös küldetésben

A piarista rend karizmájához való szorosabb hozzátartozásról van szó. Az egyén részéről határozott döntést igényel: előre kíván-e lépni a renدهz való kötődésben. A rendnek pedig fel kell szólítania a világiakat, hogy vállaljanak nagyobb felelősséget magukra a rend sajátos küldetésében, s a rendnek is kész kell lennie, hogy a felelősséget megossza velük.

Megjelölhetünk néhány olyan csoportot, akik részt vesznek ebben a megosztott küldetésben:

- a) *Azok a tanítók és tanárok*, akik foglalkozásként űzött munkájukon túl hivatást éreznek arra, hogy részt vegyenek a piarista rend küldetésében, amelynek konkrét formája a gyerekek és a fiatalok integrális keresztény nevelése, különösen a rászorulóké, s hogy ezt az iskolán keresztül kívánják végezni és így is végzik. Hozzájuk tartozik még sok más személy, akik bár nem tagjai a tantestületnek, tevékenyen együttműködnek az intézmény széleskörű piarista küldetésével.
- b) *Azok a hitoktatók, hittanárok és általában pasztorális munkát végzők*, akik nevelői-pasztorális tevékenységüket a piarista küldetés szerint kívánják alakítani, és keresztény létüket sajátos módon szeretnék megvalósítani és kialakítani a pasztorális révén.
- c) *Azok a szülők*, akik – gyerekeik első nevelői lévén – a nevelés tevékeny főszereplőinek érzik magukat, és a piarista intézmény karizmatikus, küldetését jellemző dinamizmusához csatlakozva akarnak hozzájárulni a neveléshez.
- d) *Azok a fiatalok*, akik indíttatást éreznek, hogy részt vegyenek abban a küldetésben, amelyet a rend teljesít, s akik meghívást éreznek, hogy úgy éljék meg e küldetést, mint akik továbbadják azt, amit kapnak.
- e) *Azok az egyéb személyek*, akik más nevelési területeken tevékenykednek, tudásukkal és hozzáértésükkel mégis szeretnék részt venni a piarista küldetésben, őszintén elkötelezve magukat a társadalom alsóbb osztályai mellett mindabban, ami a keresztény neveléssel összefügg.

22. Harmadik modalitás: karizmatikus integráció a piarista rendbe

Itt egy minőségi ugrásról van szó: a küldetésben való osztozástól annak megértéséig, hogy létezik egy karizma, amely a küldetést teljesen átfogja. Abban a három dimenzióban való részesedésről van szó, amelyet korábban a piarista szerzetesekre vonatkoztatva fejtettünk ki:

- ◆ részvétel a kalazanciusi küldetésben,
- ◆ részesedés Kalazanci Szent József lelkiségében,
- ◆ részesedés a közösségi élet alapvető jellegzetességeiben Kalazancius elképzelése szerint.⁸²

E dimenziók megéléséhez figyelembe kell venni a következőket:

- a) A piarista szerzetesek karizmatikus ajándéka lényegének világi megéléséről és megvalósításáról van szó.
- b) A karizmához történő csatlakozást út formájában kell megszervezni, amely a részesedés – intenzitásában vagy idejét tekintve – lazább kezdeti szakaszaiból áll, amelyet aztán a szilárdabb jellegű csatlakozás szakaszai követnek, míg el nem éri valaki a Kalazancius elképzelésével való teljes egyetértést és összhangot.
- c) Az a normális, ha ezt a részesedést-részvételt – bár olykor egyéni módon kell megélni – olyan személyekkel közösségben éli meg valaki, akik azonos vagy legalább hasonló körülmények között élnek. Erre a közösségi tapasztalatra szert tehet valaki csak világiak, vagy világiak és szerzetesek közösségében.
- d) A karizma három eleme megélésének módja különböző lehet a közösségek számára, és különböző lehet a személyek számára is, akik ugyanahhoz a közösséghez tartoznak.

⁸² Ezekben a dimenziókban is fellelhetőek a *lényegi* és a *történelmi* elemek. Vagyis hogy például a közösségi életben léteznek olyan lényegi elemek, amelyeknek meg kell jelenniük minden életformában, amely a kalazanciusi karizma megélésére vállalkozik, más elemek viszont csak egy konkrét megvalósítási formához (például a szerzetesi élethez) kötöttek. A kalazanciusi karizma kapcsán a kihívást a lényegi elemek megállapítása, és a történelmiektől való megkülönböztetése jelenti, valamint annak fölismerése, hogyan kell az alapvetően meghatározó tartalmat megélni a szerzetesi vagy a világi életformában.

- e) Egy konkrét intézményes forma, amelyben megvalósulhat ez a karizmához történő csatlakozás: a *Piarista Iskolák Testvérisége* (PIT), amelyet az 1991-es egyetemes káptalan hagyott jóvá. Ebben az esetben a közösség elfogadja azt a felépítési formát, amelyet a Generálisi Kongregáció megfogalmazott az erről a testvériségről készített dokumentumban.

23. Negyedik modalitás: Karizmatikus és jogi integráció a piarista rendbe

Ennek az útnak egy különleges lépése lenne a világiak jogi integrációja a piarista rendbe. Vagyis a karizmát érintő csatlakozáson túl jogi jellegű integrációról is szó van, amely lehetővé tenné, hogy valaki a szó szoros értelmében, igazán *piarista világi* legyen. Ez az integráció:

- ◆ mindig személyes lesz, de lehetne közösségi is;
- ◆ megkövetel egy hosszú folyamatot, amíg valaki ismereteket és tapasztalatokat szerez a piarista karizmáról, a rend életéről és küldetéséről;
- ◆ jogokkal és kötelességekkel jár a piarista renddel való kapcsolatban;
- ◆ egy a renddel kötött szerződésen fog alapulni, amelyben szabályozzák a piarista világinak a piarista rendhez fűződő viszonyának alapvető szempontjait.

IV. RÉSZ: UTAK E MODALITÁSOK ELÉRÉSÉHEZ

24. Együttműködés a piarista nevelő tevékenységgel

Ahhoz, hogy utakat ajánlhassanak ehhez az első modalitáshoz, a piarista iskoláknak meg kell változniuk, e változásnak pedig ki kell terjednie a vezetésre és a közös felelősségvállalásra a rend minden intézményében. Ezért

- ◆ át kell alakítani a vezetést, az ügyintézést a közös felelősségvállalás értelmében;

- ◆ világos kritériumokat kell megfogalmazni és kihirdetni az intézmény személyzetének megválasztását illetően;
- ◆ megfelelő képzést kell nyújtani emberi, keresztény és kalazanciusi vonatkozásban, követendő utakat jelölve meg a nevelésben, a pasztorációban stb. dolgozók számára.

25. Részvétel a közös küldetésben

Ahhoz hogy ehhez a második modalitáshoz való eljutást könnyebbé tegye, a piarista rendnek megfelelő eszközöket kell felajánlania, hogy a világiak:

- ◆ megismerjék, szeressék és megvalósítsák a kalazanciusi pedagógia értékeit;
- ◆ kialakíthassák munkájukban a kalazanciusi iskola legfőbb vonásait, a pasztorális szempontokról sem feledkezve meg, amelyeket nem lehet s nem is szabad soha elválasztani a pedagógiai-nevelői szempontoktól;
- ◆ és így megvalósíthassák a piarista küldetés jellegzetességeit.

26. Karizmatikus integráció a piarista rendbe

Ahhoz, hogy megkönnyítsük ehhez a harmadik modalitáshoz való eljutást, több elemet kell összekapcsolni: a közösség képzési útját vagy folyamatát, egy személyes fejlődés tapasztalatát, amelynek során valaki a karizma különböző elemeihez kerül közelebb, s végül a személyes választást és döntést mint a megteendő lépések biztosítékát. A piarista rendnek fel kell ajánlania mindezeket a folyamatokat:

a) Közösségi fejlődési út

- ◆ Egy olyan keresztény közösség felépítéséhez, amelynek életét kalazanciusi vonások jellemzik, mindenekelőtt szükség van egy csoportra, amelyben a tagoknak meg kell tanulniuk csoportként élni, és egymással ily módon kapcsolatban állni, aztán pedig időre van szükség ennek elsajátításához.
- ◆ A hivatást érintő felismerési folyamatból indul el a keresztény közösség kialakítása felé vezető út. A különböző közösségek választásainak, szándékainak megfelelően különbözőek lesznek a modellek,

a közösség összetétele, a döntések, amelyekhez tartják magukat, a növekedés ritmusa, a kapcsolat, amelyet Istennel megélnék, és az elkötelezettség Isten országa iránt.

- ◆ A következő lépés megtételéhez, amely Jézus követése megélésének és az Isten országa iránti elkötelezettségnek konkrét, a kalazanciusi szellemnek megfelelő módjában áll, fel kell fedezni a kalazanciusi karizmát a maga teljes gazdagságában: az Istennek, a kicsinyeknek és a szükségét szenvedőknek való átadottságban.

b) A személyes fejlődés tapasztalata

A személyes előrehaladás, amelyet a kalazanciusi közösség tagjai egyenként tesznek, abban áll, hogy intellektuálisan és – mindenekelőtt – élettapasztalatukkal felfedezik a karizma három lényegi elemét:

- ◆ *A kalazanciusi lelki látásmódot vagy lelkiséget*, vagyis azt a sajátos módot, ahogyan Kalazancius az evangéliumi életet megvalósította, ahogyan kapcsolatban állt Isten titkával Jézus Krisztusban, és amely lelkiséget fiaira hagyott. Az egyes esetekben tekintettel kell lenni a fejlődés saját ritmusára.
- ◆ *A kalazanciusi közösséget* a maga jellegzetességeivel. Meg kell határozni, hogy egyenként miként kell e jellegzetességeket megélniük abban a közösségben, amelyhez tartoznak;
- ◆ *A kalazanciusi küldetést*. Hasonlóképpen meg kell határozni azt a konkrét formát, amelyben ezt a küldetést egyénileg megélniük és teljesíteniük kell.

c) Választás

A választás, a mérlegelés az az eszköz, amely segíti az embert a döntéshozatalban, hogy megtegye-e és ha igen, mikor a következő lépést, mind a közösségi fejlődésben, mind a személyes fejlődés tapasztalatát illetően.

BEFEJEZÉS

Az egész folyamat, amit ebben a dokumentumban leírtunk, abból a mély lelki meggyőződésből fakad, hogy Isten ma is számos szerzetest és világit hív Kalazancius nyomdokait követve Jézus követésére, mindenkit annak az életállapotnak megfelelően, amelyre meghívást kapott. A dokumentumban leírt folyamat éppen erre az isteni hívásra adott válasz.

Tehát egy visszafordíthatatlan intézményes döntésről van szó, amely mindenkitől egy megújult egyházi látásmódot, állandó mérlegelést és a rend egységén belüli különbözőség komoly tiszteletben tartását követeli meg.

Nem lehet előrehaladni mindenki őszinte elkötelezettsége és készsége nélkül aziránt, hogy egymást – a Lélek vezetése mellett – kölcsönösen támogassuk ezen az egyházi úton.

Felhívást intézünk tehát mindenkihez, szerzetesekhez és világiakhoz egyaránt, akiket egybegyűjtenek a piarista iskolák, hogy döntést hozva és prófétai lelkülettel munkálkodjanak azon, hogy új utak nyíljanak meg, amelyeken keresztül a Kalazanci Szent Józseftől kapott karizma újjáéledhet az egyházban, a gyerekek és a fiatalok szolgálatában, „*a pietás egyre nagyobb növekedésére*”.

FÜGGELÉK

Példaképpen bemutatunk néhány lehetséges formulát, amelyekben konkrét formát ölthet a fentebb leírt negyedik modalitás. Megvizsgálva a kérdést a következő egyetemes káptalan szabályban rögzítheti majd ezeket, amelyet majd mindenkinek el kell fogadnia.

- 1) Olyan személyek befogadása közösségeinkbe, akik együtt kívánják velünk élni a karizmát, az életet és a küldetést:
 - ◆ Meg van határozva a Regulák 222. pontjában, ahol a „befogadottakról” (*aggregati*) van szó.

- ◆ Meg kellene határozni több szempontot az intézmény és a „befogadottak” közti viszonyt illetően.
 - ◆ Részesednek abban, ami piarista.
 - ◆ Egy piarista helyi közösséghez tartoznak, néhány jogi következménnyel.
- 2) Szerzetesekből és világiakból, vagy csak világiakból álló piarista közösségek létrehozása:
- a) A közös életben és házban osztozó közösségek:
- Legalább két szerzetes, több nem szerzetes férfival együtt.
 - Saját jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező piarista közösségek.
 - Jogi megállapodásokkal, amelyeknek polgári érvényessége van, s amelyekben rögzítve vannak a jogok és köteleességek, a pénzügyi vonatkozások teljesen egyértelmű megjelölésével együtt.
- b) A közös tapasztalatban és küldetésben osztozó közösségek. Férfiakkal és nőekkel, nőtlenekkel, házasokkal és papokkal:
- Legalább három szerzetessel.
 - Saját jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező piarista közösségek.
 - Jogi megállapodásokkal, amelyeknek polgári érvényessége van, s amelyekben rögzítve vannak a jogok és köteleességek, a pénzügyi vonatkozások teljesen egyértelmű megjelölésével együtt.
- c) Világiak piarista közösségei. Ők önmagukban alkotnak közösséget, a szerzetesekkel pedig a kalazanciusi tapasztalat és küldetés közösségében vannak.

TARTALOM

A DOKUMENTUM BEMUTATÁSA	5
A dokumentum célja	5
Történelmi vonatkozások	5
Belső dinamika	6
Értelmezési kulcsok	7
A gondolkodásmód megváltoztatása	8
Néhány javaslat	8
VILÁGIAK A PIARISTA ISKOLÁBAN	10
BEVEZETÉS	10
1. Bemutató	10
2. Címzettek	10
3. Motiváció	11
4. Cél	11
5. Alapvető kritériumok	12
I. RÉSZ: TEOLÓGIAI SZEMPONTOK	13
6. A keresztény közösség, Isten népe	13
7. A világiak jelentősége	13
8. Egyetemes meghívás az életszentségre	14
9. A világiak apostolkodása	15
10. A világi hivatás értelme	15
11. A világi hivatás konkrét megvalósítási formája	16
12. A szerzetesintézmények életének átalakítása	16
II. RÉSZ: PIARISTA TUDATOSÍTÁS	17
13. A tudatosítás útja	17
14. A piarista rend jelenlegi szabályzata	22
15. A szerzetesek magatartásformái	23

III. RÉSZ: CSATLAKOZÁSI MODALITÁSOK	24
16. A küldetés (misszió)	24
17. Sok karizma – egy és ugyanazon küldetés	26
18. A karizma megnyilvánulása a piarista életben	28
19. A kalazanciusi karizma megélésének folyamata	29
20. Első modalitás: együttműködés a piarista tevékenységgel és intézményekkel	30
21. Második modalitás: részvétel a közös küldetésben	31
22. Harmadik modalitás: karizmatikus integráció a piarista rendbe	32
23. Negyedik modalitás: karizmatikus és jogi integráció a piarista rendbe	33
IV. RÉSZ: UTAK E MODALITÁSOK ELÉRÉSÉHEZ	33
24. Együttműködés a piarista nevelő tevékenységgel	33
25. Részvétel a közös küldetésben	34
26. Karizmatikus integráció a piarista rendbe	34
BEFEJEZÉS	36
FÜGGELÉK	36
TARTALOM	38

Kiadja a Kalazancius Tanulmányi Központ
1444 Budapest VIII. ker., Pf. 266
Készült a szegedi Agapé Ferences Nyomdában
500 példányban

ISBN 963 00 2588 4
ISSN 1585–2210